

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 219/2016
Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
(Τμήμα Δ')**
Συνεδρίαση της 7^{ης} Ιουνίου 2016

ΣΥΝΘΕΣΗ :

Πρόεδρος : Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Στέφανος Δέτσης, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Αικατερίνη Γρηγορίου, Γαρυφαλλιά Σκιάνη, Δήμητρα Κεφάλα, Ευστράτιος Συνοίκης, Παναγιώτης Παππάς, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Σταυρούλα Μπανάκου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.(γνώμη χωρίς ψήφο)

Αριθμός Ερωτήματος : Το υπ' αριθ.πρωτ. 39867/7.5.2015 έγγραφο του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ»/ Διεύθυνση Εξυπηρέτησης Δανείων Στεγαστικών και Ειδικών Κατηγοριών, που υπογράφηκε από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. του, όπως τούτο στη συνέχεια επικαιροποιήθηκε με το υπ' αριθ. (0) 60348_16/6.6.2016 έγγραφο της ερωτώσης Υπηρεσίας, που υπογράφηκε από τον Πρόεδρο του Δ.Σ.

Περίληψη Ερωτήματος : Ερωτάται εάν το Τ.Π.& Δανείων οφείλει, σύμφωνα με την ειδική για τα χορηγούμενα από αυτό δάνεια διάταξη της

παραγράφου 4 του άρθρου 7 του ν.4202/1929, για την εξυπηρέτηση των δανείων που έχει χορηγήσει, να παρακρατεί τις τοκοχρεωλυτικές δόσεις από τις συνταξιοδοτικές παροχές που λαμβάνει η θυγατέρα της θανούσης δανειολήπτριας, η οποία έχει ήδη αποποιηθεί την επαχθείσα σ'αυτήν κληρονομία.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδότησε ομόφωνα ως εξής:

Ιστορικό

Στο έγγραφο της ερωτώσης υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου, που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Το Τ.Π.& Δανείων χορήγησε στην Ο.... Θ.... α) στεγαστικό δάνειο ποσού 117.388,00 ευρώ (ημερομηνία συνομολόγησης η 30.4.2004) με διάρκεια εξόφλησης 30 έτη και β) δάνειο μικροεπισκευών εκ 10.000 ευρώ (ημερομηνία συνομολόγησης η 10.6.2009) με επιτόκιο 6,5% και διάρκεια εξόφλησης 10 έτη. Τα δύο δάνεια εξυπηρετούντο κανονικά με παρακράτηση από το μισθό της ως άνω εν ενεργεία δημοσίου υπαλλήλου μέχρι τον Μάιο του έτους 2012. Την 1.6.2012 η ανωτέρω δανειολήπτρια απεβίωσε χωρίς να αφήσει διαθήκη. Οι ορισθέντες με την υπ' αριθ. 52/ΕΜ/2013 απόφαση του Πρωτοδικείου Βέροιας συνεπίτροποι της ανήλικης θετής θυγατέρας της αποβιώσασης, Κ..... Ο....., κατόπιν αδείας, που τους χορηγήθηκε με την υπ' αριθ.29/2014 απόφαση του Ειρηνοδικείου Νάουσας, αποποιήθηκαν για λογαριασμό της την επαχθείσα σ'αυτήν κληρονομία. Την 28.3.2013 απενεμήθη στην Κ.... Ο..... μηνιαία σύνταξη εξ 728,53 ευρώ, λόγω θανάτου της μητέρας της, καθώς και μεταβίβαση μερίσματος στην ορφανή οικογένεια από το Μ.Τ.Π.Υ. ποσού 100 ευρώ.

2. Την 2.9.2014 οι συνεπίτροποι της ανήλικης Κ.... Ο..... υπέβαλαν αίτημα στην ερωτώσα υπηρεσία προκειμένου να μην παρακρατούνται από τη σύνταξή της οι δόσεις των δανείων της αποβιωσάσης δανειολήπτριας, διότι είχε προηγηθεί αποποίηση της κληρονομίας. Η ερωτώσα υπηρεσία με το αριθ. πρωτ. 33478/2.10.2014 έγγραφό της απάντησε ότι το Τ.Π.& Δανείων έχει νόμιμο δικαίωμα παρακράτησης των δόσεων του δανείου από τη σύνταξη της Κ....Ο....., σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 7 παρ.4 του ν.4202/1929, παρά την αποποίηση της επαχθείσης σ'αυτήν κληρονομίας.

3. Επειδή οι επίτροποι της ανήλικου αμφισβητούν την νομιμότητα της παρακράτησης των δόσεων, λόγω αποποίησης της κληρονομίας και με δεδομένο ότι στην ερωτώσα υπηρεσία έχουν υποβληθεί και υποβάλλονται πολλές αντιστοίχου περιεχομένου αιτήσεις, ζητήθηκε η άποψη του γραφείου Νομικού Συμβούλου του Τ.Π.& Δανείων στο εν θέματι πρόβλημα.

4. Μετά την υποβολή του ερωτήματος ο φάκελος συμπληρώθηκε με το αριθ. πρωτ. 212042/4880/9.2.2016 έγγραφο του Συνήγορου του Πολίτη, ο οποίος επιλαμβανόμενος αναφοράς της Χ... Α... μητέρας δύο τέκνων, δικαιούχων όλων σύνταξης του αποβιώσαντα άμεσα ασφαλισμένου Η.... Γ....., του οποίου την κληρονομία έχουν αποποιηθεί, ζητά από το Τ.Π.& Δανείων την επανεξέταση της υποχρέωσης παρακράτησης τμήματος της σύνταξης για την εξυπηρέτηση δανείου που είχε λάβει ο αποβιώσας, επικαλούμενος το με αριθ. πρωτ. 150271/265471/25.7.2012 πόρισμα του. Στο ως άνω πόρισμα, το οποίο ως αποδέκτες είχε τον Υπουργό Οικονομικών και τον Πρόεδρο του Τ.Π.& Δανείων, η Αρχή επιλαμβανόμενη όμοιας περίπτωσης διατύπωσε την άποψη ότι, η παρακράτηση ποσών ως τοκοχρεωλυτικών δόσεων από τη σύνταξη χρείας του επιβιώσαντος συζύγου αποτελεί επέκταση ρυθμίσεων (και μάλιστα εξαιρετικών) που διέπουν μια συναλλακτική

σχέση εκτός αυτής, επιβαρύνοντας υπέρμετρα μη συμβαλλόμενο πρόσωπο και αντιστρατεύεται την ίδια τη φύση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, το οποίο αποκτάται απευθείας από το νόμο και δεν διέρχεται από την κληρονομία του θανόντος.

Νομοθετικό πλαίσιο

5. Στη διάταξη του άρθρου 1 του α.ν.1453/1938 «Περί παροχής διευκολύνσεων στους δημοσίους υπαλλήλους και τους συνταξιούχους εν γένει» (Α'416), ορίζεται μεταξύ άλλων ότι:

«Άρθρο 1

1.Αι αποδοχαί των δημοσίων πολιτικών υπαλλήλων και των στρατιωτικών, ως και οι συντάξεις, μερίσματα, εφ'άπαξ βοηθήματα, ή επιστροφαι κρατήσεων των ανωτέρω δεν εκχωρούνται ουδέ κατάσχονται.
2. Κατ'εξαιρέσιν επιτρέπεται εκχώρησις και κατάσχεσις των αποδοχών, συντάξεων και μερισμάτων των ανωτέρω εις τας κάτωθι περιπτώσεις: α) μέχρις 25% δι έξοδα διατροφής των κατά νόμον δικαιούμενων ή δια χρέη εκ πάσης αιτίας προς το Δημόσιον και β) μέχρις 25% λόγω χρεών προς οργανισμούς δημοσίου δικαίου εκ δανείων συναφθέντων άνευ παροχής εμπραγμάτου ασφάλειας ή εκ βραχυπροθέσμων πιστώσεων, παρεχομένων κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου.

....

6. Δια των διατάξεων του παρόντος άρθρου δεν θίγονται οι βάσει ειδικών διατάξεων επιτρεπομένοι εκχωρήσεις δια την σύναψιν οικοδομικών δανείων υπό δημοσίων πολιτικών υπαλλήλων και στρατιωτικών.».

6. Στις διατάξεις των άρθρων 5 , 6 και 68 του ισχύοντος «Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων» π.δ. 169/2007 (Α'210), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 5

Χήρα σύζυγος και ορφανά

1. Δικαίωμα σε σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο έχουν: α) Η χήρα του υπαλλήλου, από αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2, ο οποίος είχε αποκτήσει δικαίωμα σε σύνταξη ή που πέθανε στην υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση πενταετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ή που πέθανε στην υπηρεσία με τους όρους της περίπτ. στ` της παρ. 1 του άρθρου 1 ή που δολοφονήθηκε από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της υπαλληλικής του ιδιότητας ή της ενάσκησης των καθηκόντων του..... β) Τα παιδιά του υπαλλήλου που πέθανε έχοντας τις παραπάνω προϋποθέσεις, καθώς και του συνταξιούχου είτε αυτά γεννήθηκαν σε γάμο των γονέων τους είτε νομιμοποιήθηκαν είτε είναι θετά είτε αναγνωρίστηκαν είτε γεννήθηκαν χωρίς γάμο των γονέων τους από μητέρα υπάλληλο ή συνταξιούχο από δική της υπηρεσία, τα μεν κορίτσια αν είναι άγαμα, τα δε αγόρια μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους εφόσον είναι άγαμα ή και μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους, εφόσον είναι άγαμα και ανίκανα για εργασία κατά ποσοστό 50% και άνω..... γ) Η διαζευγμένη θυγατέρα εφόσον συντρέχουν αθροιστικά οι εξής προϋποθέσεις: αα)... ββ)... γγ)... δδ)... δ). Τα άγαμα αγόρια που φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές της χώρας ή σε ισότιμες με αυτές του εξωτερικού ή σε δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) της χώρας δικαιούνται σύνταξη μέχρι να τελειώσουν τις σπουδές τους σύμφωνα με τα έτη φοίτησης που προβλέπει ο οργανισμός της κάθε σχολής ή του κάθε Ι.Ε.Κ. κατά περίπτωση, και για ένα ακόμη έτος εφόσον συνεχίζεται η φοίτηση και πάντως, όχι πέρα από τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους για όσα φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και του 22ου έτους της ηλικίας τους για όσα φοιτούν σε Ι.Ε.Κ..... ε) Κατ` εξαίρεση, ο επιζών σύζυγος και τα παιδιά των προσώπων της παραγράφου 11 του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού, εφόσον ο θάνατος επήλθε οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της δεύτερης θητείας τους....

Άρθρο 6

Πατρική Οικογένεια

1 Αν ο υπάλληλος από αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2 πέθανε αφού είχε αποκτήσει δικαίωμα σε σύνταξη ή αν πέθανε στην υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση δεκαετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ή αν ο υπάλληλος από αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 1,2 και 4 πέθανε στην υπηρεσία με τους όρους της περίπτ. στ' της παρ. 1 του άρθρου 1 ήταν άγαμος ή χήρος χωρίς παιδιά ή διαζευγμένος χωρίς παιδιά, δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο: α) Ο άπορος πατέρας από την επομένη του θανάτου του τέκνου του αν κατά το χρόνο αυτό έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του, αλλιώς από τη συμπλήρωση του ή αν είναι άπορος και ανίκανος για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος και εφόσον σε κάθε περίπτωση τον συντηρούσε κυρίως αυτός που πέθανε. Η ανικανότητα του πατέρα βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Δ.Σ.Υ. Επιτροπής. β) Αν δεν υπάρχει πατέρας ή αν αυτός πέθανε έστω και πριν αποκτήσει δικαίωμα σε σύνταξη, η άπορη χήρα μητέρα και για φυσικό τέκνο η άπορη φυσική μητέρα, εφόσον είναι άγαμη, και οι άπορες άγαμες αδελφές, εφόσον τα πρόσωπα αυτά τα συντηρούσε κυρίως αυτός που πέθανε.

Άρθρο 68

Εκχώρησις και κατάσχεσις της σύνταξης

1. Η σύνταξη δεν εκχωρείται ούτε κατάσχεται και οι σχετικές με αυτές πράξεις είναι αυτοδίκαια άκυρες, διατηρούνται όμως οι διατάξεις που επέτρεπαν την κατάσχεση και εκχώρηση των συντάξεων όταν άρχισε να ισχύει ο Α.Ν. 1854/51 (Άρθρο 68 παρ. 1 Α.Ν.1854/51).

2. Παραίτηση από το δικαίωμα είναι ισχυρή και δεν μπορεί να ανακληθεί. Από την παραίτηση δεν παραβλάπτεται το δικαίωμα των διαδόχων στη σύνταξη προσώπων, ούτε ωφελούνται τα τυχόν συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα (Άρθρο 68 παρ. 2 Α.Ν.1854/51).»

7.Στις διατάξεις των άρθρων 43,45 και 70 του π.δ. 422/1981 «Περί Κωδικοποίησεως των περί Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων Διατάξεων» (Α'114), ορίζονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα :

«Άρθρο 43

Προϋποθέσεις κτήσεως δικαιώματος εις μέροςμα παρά της ορφανικής οικογένειας

1. Εν περιπτώσει θανάτου μετόχου εν υπηρεσία ή κατά τας κειμένας διατάξεις ορφανική αυτού οικογένεια δικαιούται μερίσματος εφ'όσον μέχρι της ημέρας του θανάτου του ο μέτοχος είχε συμπληρώσει δεκαπενταετή συμμετοχήν εν τω Ταμείω.2..3..4...

Άρθρο 45

Μεταβίβασις δικαιώματος εις μέροςμα

1.Το προς απονομήν μερίσματος δικαίωμα των εγγάμων μετόχων μεταβαίνει εις τας χήρας και τα ανήλικα ορφανά των εν υπηρεσία αποβιούντων μετόχων των εχόντων κεκτημένων το του μερίσματος δικαίωμα, ως και εις τας χήρας και τα ανήλικα ορφανά των υπό μέροςμα μετόχων, εάν ο γάμος ετελέσθη εξ τουλάχιστον μήνας προ του θανάτου του μετόχου, εκτός εάν ο μέτοχος απεβίωσε εν υπηρεσία ή εκ του γάμου τούτου εγεννήθησαν τέκνα οπότε ο γάμος αναγνωρίζεται οποτεδήποτε και εάν ετελέσθη. Κατ'εξαίρεση αποκτούν δικαίωμα μερίσματος και τα ενήλικα άρρενα τέκνα ή αδέρφια, εφ'όσον πληρούνται, ανάλογα με την περίπτωση, οι προϋποθέσεις της παραγράφου 5 του προηγούμενου άρθρου....

Άρθρο 70

Εκχώρησις -Κατάσχεσις

Απαγορεύεται η εκχώρησις και η κατάσχεσις των υπό του Μετοχικού Ταμείου παρεχομένων μερισμάτων, βοηθημάτων και επιστροφών καταθέσεων. Της απαγορεύσεως ταύτης εξαιρείται το Μετοχικόν Ταμείον δια τα εις αυτό οφειλόμενα....».

8.Στις διατάξεις των άρθρων 14, 18 και 21 του ν. 2676/1999 «Οργανωτική και λειτουργική αναδιάρθρωση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (Α' 1), ορίζονται μεταξύ άλλων τα εξής:

«Άρθρο 14

Σύσταση Τ.Ε.Α.Δ.Υ.-Σκοπός

Συνίσταται από την 1^η του τρίτου της δημοσίευσης του παρόντος νόμου μηνός, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ) με την επωνυμία Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (Τ.Ε.Α.Δ.Υ.) . Το Ταμείο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και έχει έδρα την Αθήνα. Σκοπός του Ταμείου είναι η παροχή επικουρικής σύνταξης στο κατά το επόμενο άρθρο αναφερόμενα πρόσωπα, καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους με τους όρους και προϋποθέσεις συνταξιοδότησής τους από το Δημόσιο ή άλλο φορέα κύριας ασφάλισης.

Άρθρο 18

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης Τ.Ε.Α.Δ.Υ.

1. Ασφαλισμένοι του Τ.Ε.Α.Δ.Υ και τα μέλη της οικογενείας αυτών δικαιούνται σύνταξης, αν συνταξιοδοτηθούν για την αυτήν αιτία από το Δημόσιο ή το φορέα κύριας ασφάλισης και έχουν κατά περίπτωση τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης του κύριου φορέα.

2. Ως μέλη οικογενείας θεωρούνται : α)ο επιζών σύζυγος β) τα άγαμα παιδιά, φυσικά, νόμιμα, αναγνωρισμένα, νομιμοποιημένα και υιοθετημένα.

3. Η σύνταξη των μελών οικογενείας υπολογίζεται στο ίδιο ποσοστό με το χορηγούμενο κάθε φορά από το Δημόσιο ή το φορέα ασφάλισης για την αυτήν αιτία.....

Άρθρο 21

Άσκηση δικαιώματος-Έναρξη-Λήξη συνταξιοδότησης από Τ.Ε.Α.Δ.Υ.

1. Το δικαίωμα συνταξιοδότησης ασκείται από το δικαιούχο με αίτηση που υποβάλλεται και συνοδεύεται από αντίγραφο απόφασης χορήγησης σύνταξης από το Δημόσιο ή το φορέα κύριας ασφάλισης.».

9. Στη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 982 Κ.Πολ.Δικ ορίζεται ότι :

«Άρθρο 982

.....

2. Εξαιρούνται από την κατάσχεση α...β...γ...δ. απαιτήσεις μισθών, συντάξεων ή ασφαλιστικών παροχών, εκτός αν πρόκειται να ικανοποιηθεί απαίτηση για διατροφή που στηρίζεται στο νόμο ή σε διάταξη τελευταίας βούλησης ή για συνεισφορά στις ανάγκες της οικογένειας, οπότε επιτρέπεται να γίνει κατάσχεση έως το μισό αφού ληφθούν υπόψη τα ποσά που εισπράττει ο υπόχρεος, το μέγεθος των υποχρεώσεων που δημιουργεί ο γάμος του για αντιμετώπιση των οικογενειακών αναγκών και ο αριθμός των δικαιούχων.».

10. Στη διάταξη του άρθρου 7 του ν.4202/1929 «Περί κυρώσεως του από 11.5.1929 ν.δ/τος "περί διευκολύνσεως των δημοσίων υπαλλήλων προς απόκτησιν κατοικίας δια της οργανώσεως ειδικών Συνεταιρισμών κλπ.,» (ΤΑ'235) ορίζεται ότι :

«Άρθρο 7

1.Προς τοκοχρεωλυτική εξόφλησιν των δανείων έκαστος συνεταιίρος εν ενεργεία δημόσιος πολιτικός, δικαστικός ή στρατιωτικός υπάλληλος ή υπηρέτης εκχωρεί υπέρ του δανειστή α) εκ τακτικών μηνιαίων αποδοχών του ποσό μέχρι των τριών δεκάτων αυτώνβ) εκ των $\frac{3}{4}$ του εφάπαξ βοηθήματος του υπέρ αυτού υφισταμένου εκ των Ταμείων Προνοίας....

2. Του συνεταιίρου δημοσίου πολιτικού ή δικαστικού υπαλλήλου ή υπηρέτου καθιστάμενου συνταξιούχου, εφόσον η απονεμηθείσα αυτώ σύνταξις μετά του μερίσματος είναι τουλάχιστον ίση προς το τριπλάσιον του βαρύνοντος τον συνέταιρο μηνιαίου τοκοχρεωλύσιου, παρακρατείται εξ αυτής και του μερίσματος δυνάμει της δηλώσεως της περιπτώσεως α' της προηγουμένης παραγράφου το δι αυτής εκχωρηθέν ποσό. Εν εναντία περιπτώσει η κατά την περίπτωσιν β' της προηγουμένης παραγράφου γενομένη εκχώρησις του εφάπαξ ποσού εκτείνεται δυνάμει της παρούσης διατάξεως μέχρι του όλου και εκτελείται επί τη αιτήσει του Ταμείου Παρ/κών και Δανείων προς εξόφλησιν του χρέους του συνεταιίρου, μετριαζομένης αναλόγως της περαιτέρω μηνιαίας παρακρατήσεως εκ της συντάξεως του συνεταιίρου, συμφώνως προς τους ορισμούς του ανωτέρω ειδικού Δ/τος.

Οι ορισμοί των ανωτέρω εδαφίων εφαρμόζονται και δια τα μετά τον θάνατον του συνεταίρου δημοσίου πολιτικού ή δικαστικού υπαλλήλου δικαιούμενα συντάξεως πρόσωπα, άτινα υπεισέρχονται εις τα κατά τον παρόντα νόμο δικαιώματα και υποχρεώσεις του θανόντος συνεταίρου....

4. Μετά τον θάνατον του συνεταίρου συνταξιούχου δημοσίου, πολιτικού, δικαστικού και στρατιωτικού υπαλλήλου ή υπηρέτου, τα εκχωρηθέντα δια τοκοχρεωλύσιον ποσά παρακρατούνται εκ της συντάξεως και του μερίσματος των εις ά μεταβιβάζεται αύτη προσώπων, άτινα υπεισέρχονται εις τα εκ του παρόντος νόμου δικαιώματα και υποχρεώσεις του θανόντος συνεταίρου....».

11. Στη διάταξη του άρθρου 9 του ν.δ. 3783/1957 «Διευκολύνσεις για τη στέγαση των Δημοσίων Υπαλλήλων» (Α΄201), ορίζεται ότι :

«Άρθρο 9

1. Τα πρόσωπα του άρθρ.2 του παρόντος ν.δ. κατ' άτομον και οι παρ' αυτών συνιστώμενοι οικοδομικοί συνεταιρισμοί δύνανται, δια την απόκτησιν της κατοικίας, να συνάπτουν τοκοχρεωλυτικά δάνεια παρά του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου κατά τας διατάξεις του ν. 4202/1929 ως μεταγενεστέρως ετροποποιήθη και συνεπληρώθη, άνευ της παροχής εγγυήσεως υπό του Κράτους.....»..

12.Στη διάταξη του άρθρου 62 του ν.2214/1994, (Α΄75), όπως ισχύει, ορίζεται ότι:

«Άρθρο 62

1. Για την εξυπηρέτηση και ασφάλεια των χορηγούμενων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων τοκοχρεωλυτικών δανείων για την απόκτηση πρώτης κατοικίας προς τους δημοσίους υπαλλήλους, τους συνταξιούχους και τους λοιπούς δικαιούμενους κατά την κείμενη νομοθεσία, κάθε δανειζόμενος υποχρεούται να εκχωρεί υπέρ του δανειστού :

α) Μέχρι τα 6/10 όλων γενικά των τακτικών μηνιαίων απολαβών του (μισθός, επιδόματα, μηνιαία αναλογία δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα, ΔΙΒΕΕΤ.κλπ.,).

β) Μέχρι τα 6/10 της κανονισθησομένης κυρίας και επικουρικής συντάξεως και όλων γενικά των μερισμάτων και άλλων παροχών που τακτικά λαμβάνουν από τα ασφαλιστικά τους Ταμεία

γ) Τα $\frac{3}{4}$ από το εφάπαξ βοήθημα που χορηγείται σ' αυτόν από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα ή από την οριζόμενη από την εργατική νομοθεσία αποζημίωση λόγω λύσεως της εργασιακής σχέσεως. 2. Οι πιο πάνω εκχωρήσεις είναι ισχυρές καταργούμενης κάθε αντιθέτου γενικής ή ειδικής ρυθμίσεως.....3. Η παρακράτηση από το εφάπαξ και την αποζημίωση γίνεται μόνο αν τα 6/10 της συντάξεως και των μερισμάτων δεν καλύπτουν την τοκοχρεωλυτική δόση. Δεν παρακρατείται επίσης το εφάπαξ και στις περιπτώσεις της πρόωρης συνταξιοδότησης όταν η έναρξη καταβολής της συντάξεως ορίζεται σε μελλοντικό χρόνο, αν ο δανειζόμενος καταβάλει όλες τις μέχρι την έναρξη καταβολής της συντάξεως τοκοχρεωλυτικές δόσεις και εφόσον τα 6/10 της κανονισθείσης συντάξεως και των μερισμάτων καλύπτουν την τοκοχρεωλυτική δόση...

8. Οι πάσης φύσεως εξασφαλίσεις υπέρ του Τ.Π.& Δανείων και οι λοιποί ειδικοί όροι χορήγησης στεγαστικών δανείων από αυτό σε δικαιούχους, που προβλέπονται από το παρόν και τις λοιπές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, ισχύουν ανεξάρτητα από το σκοπό των στεγαστικών δανείων που χορηγούνται ή έχουν ήδη χορηγηθεί πριν από την εφαρμογή του παρόντος (η ως ανω παρ. προστέθηκε με το άρθρο 9 παρ.2 του ν.3453/2006 και τροποποιήθηκε με την παρ.1 του άρθρου 15 του ν.4002/2011)....».

13. Με το μόνο άρθρο της υπ' αριθ. 2/19843/0094 απόφασης του αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (Β'677/07.03.2012), εκδοθείσας κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 4 του άρθρου 62 του ν.2214/1994

(Α'75), όπως συμπληρώθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 35 του ν.4038/2012 (Α'14), ορίζεται ότι :

«Άρθρο Μόνο

1. Μειώνουμε σε 3/10 το προβλεπόμενο από τις περιπτώσεις α και β της παραγράφου 1 και την παράγραφο 3 του άρθρου 62 του Ν. 2214/1994 ποσοστό των υποχρεωτικά εκχωρουμένων εκάστοτε τακτικών μηνιαίων απολαβών ή της κύριας και επικουρικής συντάξεως και όλων γενικά των μερισμάτων και άλλων παροχών των ασφαλιστικών ταμείων των δανειζομένων για την εξυπηρέτηση και ασφάλεια των χορηγούμενων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων τοκοχρεολυτικών δανείων του στεγαστικού τομέα.

2. Η μείωση αυτή καταλαμβάνει και τα δάνεια του στεγαστικού τομέα που έχουν συνολογηθεί πριν την έκδοση της παρούσας.

3. Για τους σκοπούς εφαρμογής της παρούσας απόφασης, ως τακτικές μηνιαίες απολαβές νοούνται οι αποδοχές, τις οποίες δικαιούται ο δανειολήπτης, αφαιρουμένου και μη υπολογιζόμενου του ποσού που τυχόν λαμβάνει ως προσωπική διαφορά κατ'εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 29 του Ν. 4024/2011».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

14. Από τις προαναφερθείσες διατάξεις του ν.1453/1938, του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, αλλά και του Κ.Πολ.Δικ., προκύπτει ο γενικός κανόνας του ακατάσχετου και ανεκχώρητου μισθών και συντάξεων. Ειδικότερα, αναφορικά με τους μισθούς και τις συντάξεις των δημοσίων πολιτικών και στρατιωτικών υπαλλήλων, το ακατάσχετο και ανεκχώρητο αυτών προβλέφθηκε αρχικά από τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 68 του α.ν.1854/1951 «Περί απονομής Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων» (ΦΕΚ Α'182), το οποίο άρθρο διατήρησε την ως άνω αρίθμηση στις κωδικοποιήσεις που επακολούθησαν (π.δ.1041/1979 Α'292, π.δ. 166/2000 Α'153 και

π.δ.169/2007 Α'210). Ειδικές διατάξεις, που κατ'εξαίρεση επέτρεπαν την κατάσχεση και εκχώρηση των συντάξεων, όπως αυτή του άρθρου 1 του α.ν.1453/1938 «Περί Παροχής διευκολύνσεων στους δημοσίους υπαλλήλους και συνταξιούχους εν γένει», του άρθρου 7 του ν.4202/1929 αλλά και της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ν.δ. 3783/1957, το οποίο παραπέμπει στις διατάξεις του ν.4202/1929, φαίνεται ότι διατηρήθηκαν σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Κ.Πολ.Δικ., σύμφωνα με την παράγραφο 20 του άρθρου 52 του Εισ.Ν.Κ.Πολ.Δικ., καθόσον αφορούν θέματα που δεν ρυθμίζονται σ'αυτόν (ΝΣΚ 324/2003). Περαιτέρω, αναφορικά με τα χορηγούμενα από το Τ.Π.& Δανείων δάνεια, το άρθρο 63 του ν.2214/1994 προέβλεπε ρητά την χορήγηση των, υπό την προϋπόθεση της εκχώρησης τμήματος των αποδοχών και της σύνταξης προς εξυπηρέτηση των. Κατάκολουθία η εκχώρηση μισθών και συντάξεων, προς εξυπηρέτηση δανείων που χορήγησε το Τ.Π.& Δανείων, έχουσα έρεισμα τον ίδιο το νόμο, ουδεμία αμφιβολία δημιουργεί σχετικά με τη νομιμότητα της παρακράτησης τμήματος των αποδοχών και των συντάξεων των δανειοληπτών για την εξυπηρέτηση των δανείων τους (ΝΣΚ 194/2006, ΟΛΝΣΚ 47/2015). Αμφιβολία εγείρεται στις περιπτώσεις που το Τ.Π.& Δανείων, λόγω θανάτου του δανειολήπτη του, επικαλούμενο τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 7 του ν.4202/1929, συνεχίζει να παρακρατεί τις τοκοχρεωλυτικές δόσεις του δανείου από τη σύνταξη των προσώπων εκείνων, στα οποία μεταβαίνουν τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα του θανόντος, ακόμη και στις περιπτώσεις που τα πρόσωπα αυτά έχουν αποπιοηθεί την κληρονομία του αποβιώσαντος.

15.Σύμφωνα με τους κανόνες του κληρονομικού δικαίου ο κληρονόμος αποκτά την κληρονομία αυτοδικαίως μόλις γίνει η επαγωγή (1846 ΑΚ) και ευθύνεται και με την προσωπική του περιουσία για τα χρέη της κληρονομίας (1901 ΑΚ), ωστόσο σε περίπτωση αποποίησης της κληρονομίας η επαγωγή προς αυτόν θεωρείται ως μη γενομένη και η κληρονομία επάγεται σε εκείνον που θα είχε κληθεί, αν εκείνος που

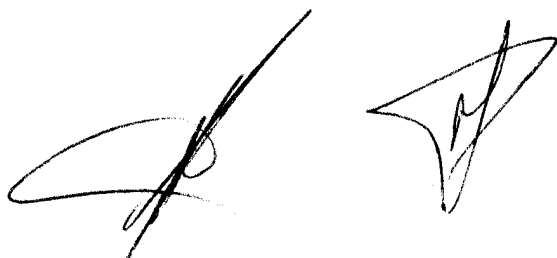
αποποιήθηκε δεν ζούσε κατά το χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου (1856 ΑΚ).

16. Η νομολογία των δικαστηρίων κάνει παγίως δεκτό ότι το δικαίωμα σε σύνταξη, λόγω θανάτου του άμεσα ασφαλισμένου, είναι δικαίωμα εξ ιδίου δικαίου και δεν στηρίζεται σε κληρονομική διαδοχή. Έτσι έχει κριθεί ότι, σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου στο ΙΚΑ το δικαίωμα της χήρας να λάβει σύνταξη από τον ως άνω ασφαλιστικό φορέα αποτελεί ίδιο δικαίωμα της τελευταίας και όχι μέρος της κληρονομίας του θανόντος (ΣτΕ 1343/2008). Εξάλλου, ίδια αντιμετώπιση επιφυλάσσεται από τη νομολογία και για το εφάπαξ βοήθημα που δικαιούται ασφαλισμένος από το Τ.Π.Δ.Υ (β.δ.3/31.7.1936 «Περί Οργανισμού του Ταμείου Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων»), για το οποίο γίνεται δεκτό ότι, σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου, τα πρόσωπα στα οποία χορηγείται, δικαιούνται αυτό, όχι δυνάμει κληρονομικού δικαίου, αλλά δυνάμει της δημοσίου δικαίου διάταξης του εδαφίου γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 56 του ν.2084/1992, όπως αυτή προστέθηκε με τη παράγραφο 5 του άρθρου 16 του ν.2556/1997 (ΣτΕ 3238/2004 Δ.Δικη 2006 σελ.179, 681/2013). Αλλά και περαιτέρω έχει κριθεί ότι το δικαίωμα σε ασφαλιστικές παροχές σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ενός ασφαλιστικού οργανισμού αποτελεί ίδιο εκ του νόμου δικαίωμα του εμμέσως ασφαλισμένου, ώστε σε περίπτωση απονομής πρόσθετων παροχών του Ε.Λ.Π.Π του ΤΣΜΕΔΕ, λόγω θανάτου ασφαλισμένου του, στα εκ του νόμου προστατευόμενα μέλη, οι συνταξιοδοτικές αυτές παροχές δεν αποτελούν αντικείμενο κληρονομικής διαδοχής, αφού παρέχονται στους δικαιούχους αυτών απευθείας εκ του νόμου, χωρίς να διέλθουν από την κληρονομία του ασφαλισμένου και συνεπώς δεν μπορούν οφειλές του θανόντος ασφαλισμένου προς το Ταμείο να συμψηφιστούν με ποσό της σύνταξής τους (ΣτΕ 2276/2013). Ειδικώς και αναφορικά με το σύστημα του Συνταξιοδοτικού Κώδικα –Σ.Κ.- (π.δ. 1041/1979) γίνεται δεκτό ότι από τις διατάξεις των άρθρ. 1, 5, 6, 18, 19, 25, 26, 29, 31, 32, 46, 47 και 53

προκύπτει ότι η ιδιότητα του συνταξιούχου αποτελεί ιδιότητα του προσώπου και συγκεκριμένα αποτελεί δικαιοική κατάσταση, από την οποία γεννώνται επιμέρους δικαιώματα και υποχρεώσεις. Μεταξύ των δικαιωμάτων αυτών είναι και η απαίτηση του συνταξιούχου για μηνιαία, ορισμένου ύψους, χρηματική παροχή από το Δημόσιο. Η κατάσχεση δε ή εκχώρηση της αξιώσεως αυτής, κατά το επιτρεπόμενο ποσοστό δεν επάγεται την κτήση και μάλιστα ποσοστιαία, της ιδιότητας του συνταξιούχου από τον κατασχόντα ή τον εκδοχέα. Το μόνο που επάγεται είναι η κτήση, από τον τελευταίο ειδικότερα, του εκχωρούμενου ποσοστού της μηνιαίας κατά του Δημοσίου χρηματικής απαιτήσεως του συνταξιούχου, η οποία έχει μεν ως αιτία γενέσεώς της το καθόλο συνταξιοδοτικό δικαίωμα και αποτελεί μία από τις εκφάνσεις του, αλλά δεν είναι αυτό το συνταξιοδοτικό δικαίωμα, το οποίο, ως συνδεδεμένο με το πρόσωπο, κατά την έννοια της ιδιότητας, συνυπάρχει με αυτό και περατώνεται με το φυσικό του τέλος. Η κατά την περίπτωση αυτή θεμελίωση δικαιώματος συντάξεως από την οικογένεια του συνταξιούχου (άρθρα 5, 6, 31, 32 Σ.Κ.) δεν αποτελεί κληρονομική ή οιαδήποτε άλλη διαδοχή στο δικαίωμα εκείνου, αλλά σύσταση αυτοτελούς, από τον νόμο, δικαιώματος απευθείας στο πρόσωπο των νέων δικαιούχων. Ο θάνατος, επομένως, του πρώτου αποτελεί μεν τον νομοθετικό λόγο, όχι όμως και τη νομική αιτία του δικαιώματος των τελευταίων. Τούτο επιβεβαιώνεται ευθέως και από το άρθρο 68 παρ. 2 Σ.Κ., κατά το οποίο «παραίτησις από του (συνταξιοδοτικού) δικαιώματος είναι ισχυρά, μη δυναμένη να ανακληθεί. Εκ της παραίτησεως δεν παραβλάπτεται το δικαίωμα των διαδόχων εν τη συντάξει προσώπων, ουδέ ωφελούνται τα τυχόν συνδικαιούχα εις την σύνταξιν πρόσωπα». Η εκχώρηση, επομένως, της απαιτήσεως του συνταξιούχου προς μηνιαία χρηματική παροχή από το Δημόσιο κατά το επιτρεπόμενο ποσοστό της παύει να παράγει αποτελέσματα μετά τον θάνατό του, αφού η μεν εκχωρηθείσα απαίτηση αποσβέννυται, η δε απαίτηση των νέων δικαιούχων, μελών της οικογένειας, είναι άλλη, αυτοτελής απαίτηση, που πηγάζει από

διαφορετικό συνταξιοδοτικό δικαίωμα και όχι η εκχωρηθείσα (ΟΛΕΣ 133/2000).

17. Παρά το γεγονός ότι δεν υφίσταται αντίστοιχη νομολογία για τις επικουρικές συντάξεις και για τα μερίσματα, για την ταυτότητα του νομικού λόγου δεν δικαιολογείται καμία διαφοροποίηση, αφού και αυτά εμπίπτουν στην ευρύτερη κατηγορία των συνταξιοδοτικών παροχών. Ειδικότερα, η χορηγούμενη από το Τ.Ε.Α.Δ.Υ. επικουρική σύνταξη τόσο στον άμεσα ασφαλισμένο, όσο και στην περίπτωση θανάτου του στα μέλη της οικογενείας του, είναι θεσμός παρεπόμενος της κύριας σύνταξης και οι προϋποθέσεις χορηγήσεώς της δομούνται επί των ιδίων αρχών που καθορίζουν τη χορήγηση κύριας σύνταξης, ενώ για την έναρξη και λήξη λήψεως της ισχύουν οι αντίστοιχες διατάξεις του φορέα κύριας ασφάλισης. Περαιτέρω και αναφορικά με το χορηγούμενο από το Μ.Τ.Π.Υ. μερίσμα, οι ίδιες οι καταστατικές διατάξεις του Οργανισμού το θεσμοθετούν ως Ειδικό Ταμείο του Κράτους επικουρικής συνταξιοδότησης των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων (άρθρο 1 του π.δ.422/1981), το οποίο δεν αποτελεί ίδιο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, αλλά συνιστά αποκεντρωμένη υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, υπαχθείσα στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, απολαύουσα διοικητικής αυτοτέλειας (άρθρο 138 κεφ.Γ, παρ.3, περ.α' και β' του ν.4052/2012) και έχει προορισμό την κατ'αναλογία του ποσού των καταθέσεων εκάστου, παροχή μερίσματος στους μετόχους και στην ορφανική οικογένεια (ΝΣΚ 58/2013) η οποία λογίζεται ως σύνολο, μη επιμεριζόμενου του μερίσματος στα μέλη που την απαρτίζουν (ΝΣΚ 349/2002). Η χορήγηση της οικογενειακής σύνταξης, όπως ορίζεται στο άρθρο 18 του π.δ.169/2007, αλλά και του οικογενειακού μερίσματος αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των αναγκών της οικογένειας ως συνόλου και όχι των κατ'ιδίαν μελών της (ΝΣΚ 349/2002), και είναι ανεξάρτητη από την όποια κληρονομική διαδοχή.

18.Λαμβανομένου συνεπώς υπόψη, αφενός του συμβατικού χαρακτήρα της εκχώρησης, αφετέρου της φύσεως του συνταξιοδοτικού δικαιώματος των προσώπων, στα οποία μεταβιβάζεται η σύνταξη και το μέρος του άμεσα ασφαλισμένου, που αποτελεί ίδιο δικαίωμα και δεν διέρχεται από την κληρονομία του αποβιώσαντος, αλλά και του γεγονότος ότι σε περίπτωση αποποίησης της κληρονομίας, οι αποποιηθέντες δεν ευθύνονται για τα χρέη της κληρονομίας του αποβιώσαντος, προκύπτει αβίαστα ότι, στην περίπτωση αυτή, η μονομερής παρακράτηση εκ μέρους δανειοδοτικού οργανισμού, όπως και το Τ.Π.& Δανείων, τμήματος της συντάξεως των προσώπων, στα οποία απονέμεται λόγω θανάτου του άμεσα δικαιούχου, για την ικανοποίηση οφειλών από δάνεια, που ο τελευταίος είχε λάβει, δεν είναι νόμιμη.

Η από τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 7 του α.ν.4202/1929 προβλεπόμενη παρακράτηση *«μετά το θάνατο του συνταίρου συνταξιούχου δημοσίου, πολιτικού, δικαστικού και στρατιωτικού υπαλλήλου ή υπηρέτου, των εκχωρηθέντων για τοκοχρεωλύσιο ποσών από τη σύνταξη και το μέρος των προσώπων στα οποία αυτά μεταβιβάζονται»*, προϋποθέτει ότι τα πρόσωπα αυτά υπεισέρχονται στα δικαιώματα και υποχρεώσεις του θανόντος συνταίρου και συνεπώς, με τον τρόπο αυτό, είτε ρητώς είτε σιωπηρώς, αποδέχονται την εξυπηρέτηση των δανειακών υποχρεώσεων του αποβιώσαντος, με τον ίδιο τρόπο που εξυπηρετούντο εν ζωή από αυτόν. Σε κάθε δε περίπτωση, πρόκειται για μια εξαιρετική και αυτοτελή διάταξη ενταγμένη σε ένα ιδιαίτερο καθεστώς λήψης στεγαστικών δανείων, μέσω οικοδομικών συνεταιρισμών, η οποία λαμβάνει υπόψη το συνήθως συμβαίνον και όχι την τυχόν περίπτωση αποποίησης της κληρονομίας από την οικογένεια του δανειολήπτη, όπως στην προκειμένη περίπτωση. Η διάταξη αυτή δεν οδηγεί σε αντίθετο αποτέλεσμα από όσα προαναφέρθηκαν.

Απάντηση

19. Κατάκολουθία των προεκτεθέντων, στο τεθέν ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι :

Σε περίπτωση θανάτου δανειολήπτη του Τ.Π.& Δανείων και αποποίησης της κληρονομίας του από τα μέλη της οικογενείας του, τα οποία καθίστανται δικαιούχοι εξ ιδίου δικαίου συνταξιοδοτικών παροχών, λόγω θανάτου του άμεσα ασφαλισμένου, δεν είναι νόμιμη η παρακράτηση από το Ταμείο τμήματος των συνταξιοδοτικών αυτών παροχών για την εξυπηρέτηση των δανειακών υποχρεώσεων του αποβιώσαντος δανειολήπτη.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, // .8.2016

Η Πρόεδρος του Τμήματος

~~Χρυσοφάνια Α. Αυγερινού~~

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

~~Σταυρούλα Ι. Μπανάκου~~

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.